

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 grudnia 2020 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXIV Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	sędzia Agnieszka Bedyńska – Abramczyk
Protokolant:	sekretarz sądowy Marek Dobrogojski

po rozpoznaniu w dniu 16 listopada 2020 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa A. S. (1), S. S.

przeciwko Bankowi (...) S.A. z siedzibą w W.

o ustalenie

1. ustala, iż powodów A. S. (1) i S. S. nie wiążą:

a) postanowienia umowy o kredyt hipoteczny nr (...) zawartej w dniu 17 sierpnia 2007 r. z Bankiem (...) S.A. z siedzibą w W.:

- § 2 ust. 2 zgodnie z którym: „kredyt jest indeksowany do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Po uruchomieniu kredytu lub pierwszej transzy kredytu wypłacanego w transzach Bank wysłała do kredytobiorcy pismo, informujące o wysokości pierwszej raty kredytu, kwocie kredytu w CHF oraz jego równowartości w PLN zgodnie z kursem kupna w CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu/transzy, przy czym zmiany kursów walut w trakcie okresu kredytowania mają wpływ na wysokość kwoty zaciągniętego kredytu oraz raty kapitałowo odsetkowej”;

-§ 7 ust. 1 zgodnie z którym „, kredytobiorca zobowiązuje się spłacić kwotę kredytu w CHF ustaloną zgodnie z § 2 w złotych polskich, z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty kredytu zgodnie z Tabelą Kursów Walut Obcych Banku (...)S.A.”;

b) postanowienie § 8 ust. 3 Regulaminu kredytowania osób fizycznych w ramach usługi bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A., zgodnie z którym: „w przypadku kredytu w walucie obcej kwota raty spłaty obliczona jest według kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w Banku na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych z dnia spłaty”;

2. kosztami procesu w całości obciąża pozwany Bank (...) S.A. z siedzibą w W. a szczegółowe wyliczenie tych kosztów pozostawia referendarzowi sądowemu.

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 2 stycznia 2017 r. powodowie A. S. (1) i S. S. wnieśli o ustalenie, że postanowienia wskazane w § 2 ust. 2 i § 7 ust. 1 umowy o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 17 sierpnia 2007 r., zawartej z pozwanym Bankiem (...) S.A. w W. oraz § 8 ust. 3 regulaminu kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej, stanowią klauzule niedozwolone i w związku z tym nie wiążą powodów. Wnieśli także o zasądzenie od pozwanej na rzecz strony powodowej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powodowie wskazali, że powyższe postanowienia umowy kredytowej i regulaminu kredytowania spełniają przesłanki uznania ich za klauzule abuzywne w rozumieniu art. 385¹ k.c., bowiem kształtują prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy.

W odpowiedzi na pozew Bank (...) S.A. z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie solidarnie od powodów na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych oraz kwoty 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu pozwany podniósł, że umowa kredytu hipotecznego nie zawiera klauzul niedozwolonych. Wskazał, że zgodnym zamiarem stron było zawarcie umowy o kredyt walutowy indeksowany do CHF, natomiast wyeliminowanie z umowy – zgodnie ze stanowiskiem powodów – klauzuli indeksacyjnej doprowadziłoby w rzeczywistości do uprzywilejowania powodów wobec banku, jak i wobec innych kredytobiorców, albowiem kredyt hipoteczny indeksowany do CHF jest rozliczany według stopy LIBOR 3M, a nie WIBOR, zaś przez cały okres kredytowania oprocentowanie według WIBOR było dużo wyższe niż w oparciu o LIBOR. Pozwany zarzucił nadto powodom brak interesu prawnego w domaganiu się ustalenia – uznania spornych postanowień umowy za klauzule niedozwolone.

Pismem z dnia 2 marca 2019 r. powodowie wnieśli o ustalenie, że przedmiotowa umowa kredytowa z dnia 17 sierpnia 2007 r. jest nieważna. Żądanie to, z uwagi na etap procesu na jakim zostało zgłoszone, wyłączono do odrębnego rozpoznania.

W wyroku z dnia 13 marca 2019 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo i rozstrzygnął o kosztach procesu.

Na skutek apelacji powodów Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 22 stycznia 2020 r. sygn. akt I ACa 406/19 uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

W uzasadnieniu orzeczenia sądu drugiej instancji wskazano, że Sąd Okręgowy przy ponownym rozpoznaniu sprawy powinien rozważyć merytorycznie żądanie powodów i zarzuty strony pozwanej, a w przypadku potwierdzenia zarzutów powodów co do kwestionowanych postanowień umownych powinien ocenić znaczenie dla rozstrzygnięcia m. in. wniosków płynących z wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia 3 października 2019 r. w sprawie C-260/18 (D.), na tle sporu z umowy kredytu indeksowanego.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W 2007 r. powodowie A. S. (1) i S. S. zdecydowali się na zaciągnięcie kredytu w walucie franka szwajcarskiego. W dniu 9 lipca 2020 r. wypełnili wniosek kredytowy nr (...) o udzielenie kredytu z przeznaczeniem na zakup nieruchomości na rynku pierwotnym w wysokości 236 000 zł oraz refinansowanie wydatków poniesionych na cele mieszkaniowe w wysokości 40 000 zł – łącznie 400 000 zł. W polu waluta kredytu powodowie spośród dostępnych walut PLN, EURO, USD i CHF wybrali opcję waluty CHF. Powodowie zawnieśli o jednorazową wypłatę kredytu, okres kredytowania miał wynosić 540 miesięcy. Z wniosku kredytowego wynika nadto, że powódka posiada wykształcenie średnie o profilu ekonomicznym na dzień podpisania umowy powódka była intendencem/ księgową w (...)w W.. Powód zaś w dacie złożenia wniosku miał wykształcenie wyższe, wykonywał zawód specjalisty – energetyka w (...)w W.. W dacie

złożenia wniosku o kredyt powodowie nie prowadzili działalności gospodarczej (wniosek kredytowy – k. 150-152, zaświadczenie o zatrudnieniu – k. 184-185, 186-187).

W dniu 6 sierpnia 2008 r. pozwany Bank ocenił, iż powodowie mają zdolność kredytową do uzyskania kredytu w walucie PLN, CHF, EUR i USD. W dokumencie „Parametry wejściowe symulacji” przedstawiono przykładowy wpływ zmiany stopy procentowej oraz kursu waluty na wysokość rat kredytu indeksowanego do CHF dla czterech symulacji modelowych, w tym: przy aktualnym poziomie kursu waluty i stopy procentowej, przy założeniu że stopa procentowa jest równa stopie procentowej kredytu w PLN, a kapitał jest większy o 20%, przy założeniu, że kurs waluty wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę między maksymalnym i minimalnym kursem CHF z okresu ostatnich 12 miesięcy, tj. o 11,77% (wstępna ocena zdolności kredytowej – k. 188, parametry wyjściowe symulacji – k. 189, decyzje i opinie banku – k. 190-195).

W dniu 17 sierpnia 2007 r. A. S. (1) i S. S. zawarli z Bankiem (...) S.A. z siedzibą w W. umowę o kredyt hipoteczny nr (...), na podstawie której Bank udzielił kredytobiorcy kredytu na kwotę 236.000,00 zł na zakup mieszkania na rynku pierwotnym przy ul. (...) w R..

Powodowie dopiero w momencie określenia przez pozwany Bank salda zadłużenia, co miało miejsce około 4 tygodnie po podpisaniu umowy zorientowali się na czym polegał mechanizm indeksacji (zeznania powoda – k. 551-552).

Zgodnie z § 2 ust. 2 umowy o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 17 sierpnia 2007 r., kredyt jest indeksowany do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Po uruchomieniu kredytu lub pierwszej transzy kredytu wypłacanego w transzach Bank zobowiązał się wysłać do kredytobiorcy pismo, informujące o wysokości pierwszej raty kredytu, kwocie kredytu w CHF oraz jego równowartości w PLN zgodnie z kursem kupna w CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu/transzy, przy czym zmiany kursów walut w trakcie okresu kredytowania będą miały wpływ na wysokość kwoty zaciągniętego kredytu oraz raty kapitałowo odsetkowej.

W § 5 ust. 3 umowy kredytobiorcy oświadczyli, że wraz z wnioskiem kredytowym otrzymali pismo „Informacja dla Wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej” i zapoznali się z nim.

Zgodnie z § 7 ust. 1 ww. umowy kredytu, kredytobiorca zobowiązał się spłacić kwotę kredytu w CHF ustaloną zgodnie z § 2 w złotych polskich, z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty kredytu zgodnie z Tabelą Kursów Walut Obcych Banku (...)S.A.

Natomiast zgodnie z treścią § 8 ust. 3 regulaminu kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A. w przypadku kredytu w walucie obcej kwota raty spłaty obliczona jest według kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w Banku na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych z dnia spłaty.

Kredyt oprocentowany był według zmiennej stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF), obowiązującej w dniu sporządzenia umowy oraz stałej marży w całym okresie kredytowania.

Zgodnie z § 9 umowy zabezpieczeniem spłaty kredytu była m.in. hipoteka kaucyjna do kwoty 401 200,00 zł na finansowanej nieruchomości (kopia umowy – k. 9-14, kopia regulaminu – 20-24).

Pismem z dnia 17 października 2016 r. powodowie wezwali pozwany Bank do zaniechania stosowania niedozwolonych postanowień umownych. Bank nie uznał roszczeń powodów (wezwanie – k. 25-27, potwierdzenie nadania – k. 28, pismo z dn. 9 listopada 2011 r. – k. 200-301).

Kredyt został uruchomiony (bezsporne, nadto: dyspozycja wypłaty k. 197–198, zestawienie transakcji – k. 255-259).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane wyżej dowody.

Dla ustalenia stanu faktycznego nie miały istotnego znaczenia zeznania świadków. Świadek K. G. (k. 461), M. S. (k. 459-160) i M. S. (k. 460-461) nie pamiętali okoliczności zawarcia umowy przez powodów. Świadek K. M. (k. 529-530) podczas wykonywania swoich obowiązków nie miał kontaktu z klientami, podobnie świadek J. C. (k. 526-528), który nie miał wiedzy o okolicznościach zawarcia umowy kredytu. Z kolei świadek A. L. (k. 528-529) nie zajmował się kredytami indeksowanymi do CHF, zajmował się pomiarem ryzyka.

Jako nieprzydatny dla rozstrzygnięcia należało ocenić przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z wniosku pozwanego (k. 52). Okoliczności, dla których pozwany powoływał przedmiotowy wniosek nie były istotne z punktu widzenia ustalenia, czy kwestionowane przez powodów postanowienia stanowiły niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385⁽¹⁾ § 1 k.c. Nie ma również znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, jak obecnie strony wykują swoje zobowiązanie wynikające z umowy o kredyt hipoteczny nr (...). Podobnie należało ocenić przedstawioną przez pozwanego symulację kosztów kredytu powodów (k. 235).

Zeznania stron Sąd ocenił jako wiarygodne, poza okolicznością, że powodowie nie posiadali zdolności kredytowej w uzyskaniu kredytu w złotych. W tym zakresie zeznania powoda stały w sprzeczności z dokumentacją przedłożoną przez pozwanego. Ostatecznie jednak okoliczność ta nie miała wpływu na rozstrzygnięcie.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości.

W niniejszej sprawie powodowie domagali się ustalenia, że w zawartej przez nich umowie z dnia 17 sierpnia 2007 r. z pozwanym Bankiem (...) S.A. z siedzibą w W. o kredyt hipoteczny nr (...) znajdują się niedozwolone postanowienia umowne wskazane w § 2 ust. 2 i § 7 ust. 1 oraz § 8 ust. 3 regulaminu kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej. Z ww. unormowań wynika, że kwota kredytu udzielona powodom przez pozwanego bank na mocy postanowień umowy została wyrażona w złotych polskich, kredyt został wypłacony także w złotych polskich, natomiast zadłużenie kredytobiorców względem banku zostało przeliczone na walutę obcą, na podstawie Tabeli Kursów Walut Obcych. Spłata poszczególnych rat następowała w złotych polskich, stanowiąc równowartość kwoty w CHF wskazanej w harmonogramie również ustalonej na podstawie ww. tabeli.

Powodowie ostatecznie nie wnosili o ustalenie, że przedmiotowa umowa kredytowa jest nieważna. Odrębne żądanie w tym zakresie zostało przez powodów cofnięte.

Na wstępie rozważań wskazać należy, że zawarta przez powodów z pozwanym bankiem umowa o kredyt hipoteczny jest umową kredytu w rozumieniu art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. (Dz.U.2002.72.665 t.j. dalej jako „Prawo bankowe”).

Podstawę żądania powodów stanowi art. 189 k.p.c., zgodnie z którym powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny.

Pojęcie interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c. definiuje się jako obiektywną (czyli rzeczywiście istniejącą), a nie tylko hipotetyczną (czyli w subiektywnym odczuciu strony) potrzebę prawną uzyskania wyroku odpowiedniej treści, występującą wówczas, gdy powstała sytuacja rzeczywistego naruszenia albo zagrożenia naruszenia określonej sfery prawnej. Praktycznie rzecz biorąc, interes prawny występuje wtedy, gdy sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości, a jednocześnie interes ten nie podlega ochronie w drodze innego środka. Nie ma interesu prawnego w żądaniu ustalenia istnienia albo nieistnienia stosunku prawnego lub prawa na podstawie art. 189 k.p.c. osoba, która może inną drogą osiągnąć w pełni ochronę swoich praw.

Na obecnym etapie postępowania nie ulega wątpliwości, że powodowie mają interes prawny w rozumieniu 189 k.p.c. Powodowie w dalszym ciągu spłacają raty w oparciu o postanowienia umowy z dnia 17 sierpnia 2007 r. o kredyt hipoteczny nr (...), zaś wysokość tych rat jest ustalana na podstawie kwestionowanych w niniejszej sprawie postanowień umowy i regulaminu. Dalej idące żądanie o unieważnienie umowy kredytowej zostało skutecznie cofnięte.

Zgodnie z treścią art. 385¹ k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny (§1). Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie (§ 2). Niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (§ 3). Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (§ 4).

Powodowie w sporze z pozwanym bankiem – przedsiębiorcą, posiadają status konsumenta w rozumieniu art. 22¹ k.c., albowiem zawarta przez powodów z pozwanym bankiem umowa kredytu hipotecznego została zawarta w celach zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych powodów.

W ocenie Sądu kwestionowane przez powodów postanowienia umowy i regulaminu nie zostały z powodami indywidualnie uzgodnione. Ze zgromadzonego materiału wynika, że powodowie podpisali gotowy wzorzec. Należy zauważyć, iż przepis art. 385⁽¹⁾ § 4 k.c. obowiązek wykazania, iż postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie nałożony został na osobę, która się na to powołuje – w niniejszej sprawie jest to strona pozwana. Pozwany bank nie sprostął jednak ciężarowi dowodowemu w tym zakresie. Pozwany podnosił bowiem, że o indywidualnym uzgodnieniu z powodami kwestionowanych postanowień stanowiła okoliczność, złożenia przez powodów wniosku o udzielenie powodom kredytu hipotecznego w walucie franka szwajcarskiego. W ocenie Sądu nie można jednak uznać, jak wywodzi pozwany, że wybór waluty indeksacji kredytu spośród czterech dostępnych walut powoduje, że postanowienie było indywidualnie uzgodnione. Przyjąć bowiem należy, że wybór powodów ograniczał się wyłącznie do wyboru waluty, a nie sposobu indeksacji kwoty kredytu z PLN na CHF (czy innej wybranej waluty) i odwrotnie w oparciu o obowiązującą w Banku Tabelę Kursów Walut Obcych.

Analizując treść postanowień umowy i regulaminu Sąd uznał, że postanowienia umowy w zakresie wypłaty kredytu w oraz świadczenia powodów o spłatę kredytu i odsetek stanowią o świadczeniach głównych stron i nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny, przede wszystkim z tego względu, iż umowa kredytowa w postanowieniach dotyczących mechanizmu indeksacji, odsyła do obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych, powodom nie zostały przedstawione jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływających z umowy konsekwencji ekonomicznych. W oparciu o kwestionowane postanowienia nie istniała możliwość ustalenia kwoty, lub też jej oszacowania, jaką powodowie mieli świadczyć w przyszłości na rzecz pozwanego banku. O braku transparentności podobnych klauzul wielokrotnie wypowiadał się również Sąd Najwyższy, jak też Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Przykładowo w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia z dnia 9 maja 2019 r. sygn. akt I CSK 242/18 Sąd ten, powołując się również na orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (wyr. z 30 kwietnia 2014 r., K. i K. R. przeciwko (...), C-26/13, pkt 75, podobnie wyr. z 20 września 2017 r., R. P. A. i in. przeciwko (...) SA, C-186/16, pkt 45) i odwołując do art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 wskazał, że postanowienia określające główne świadczenia stron nie podlegają kontroli pod kątem ich abuzywności jedynie pod warunkiem, że zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Takie rozwiązanie ustawowe, wywodzące się z art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13, opiera się na założeniu, zgodnie z którym postanowienia określające główne świadczenia stron zazwyczaj odzwierciedlają rzeczywistą wolę konsumenta, gdyż do ich treści strony przywiązują z reguły największą wagę. W związku z tym zasada ochrony konsumenta musi ustąpić ogólnej zasadzie autonomii woli obowiązującej w prawie cywilnym. Wyłączenie spod kontroli nie może jednak obejmować postanowień nietransparentnych, gdyż w ich przypadku konsument nie ma możliwość łatwej oceny rozmiarów swojego świadczenia i jego relacji do rozmiarów świadczenia drugiej strony. Z

tą ostatnią sytuacją mamy do czynienia w przypadku analizowanej klauzuli waloryzacyjnej. Interpretując art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 w podobnym kontekście, Trybunał Sprawiedliwości UE uznał, że "wymóg, zgodnie z którym warunek umowny musi być wyrażony prostym i zrozumiałym językiem, powinien być rozumiany jako nakazujący nie tylko, by dany warunek był zrozumiały dla konsumenta z gramatycznego punktu widzenia, ale także, by umowa przedstawiała w sposób przejrzysty konkretne działanie mechanizmu wymiany waluty obcej, do którego odnosi się ów warunek, a także związek między tym mechanizmem a mechanizmem przewidzianym w innych warunkach dotyczących uruchomienia kredytu, tak by rzeczony konsument był w stanie oszacować, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z tej umowy konsekwencje ekonomiczne".

Takich kryteriów kwestionowane postanowienia umowy i regulaminu nie spełniały. Przede wszystkim powódowie nie byli w stanie na ich podstawie oszacować kwoty, którą będą musieli świadczyć w przyszłości. Z punktu widzenia transparentności postanowień umownych istotne znaczenie ma również sposób regulacji całego mechanizmu indeksacji, który to został uregulowany w postanowieniach umownych i postanowieniach regulaminu w oddzielnych jednostkach redakcyjnych. Jednocześnie pomimo, że językowo i gramatycznie konsument jest w stanie ustalić, że wysokość po pierwsze wypłaconej kwoty kredytu, a po drugie wysokość rat jest zależna od mechanizmu indeksacji, to działanie mechanizmu wymiany waluty obcej nie zostało w żaden sposób w umowie, jak też regulaminie wyjaśnione, z tego względu, iż odsyła do jednostronnie i arbitralnie tworzonych przez pozwanego Tabel Kursów Walut Obcych. Brak transparentności kwestionowanych postanowień jest szczególnie widoczny w tym, iż powódowie byli przekonani o możliwych wahaniami kursu waluty franka szwajcarskiego na poziomie 15-20 %, z zeznań powoda wynika, że takie zapewnienie przy podpisaniu umowy uzyskali od pracownika banku. Ponadto, powód chcąc dowiedzieć się, czym dokładnie jest indeksacja kredytu uzyskał od pracownika banku informację, że „indeksacja polega na zmianie waluty na franki szwajcarskie, przy podanej kwocie kredytu w złotych i ratach płatnych w złotych”. Takie wyjaśnienie nie zawierało zaś żadnych informacji na temat pobierania przez bank tzw. spreadu, było niepełne i niejasne. Pozwany wskazywał również, że powódowie wobec upływu trzech dni od sporządzenia projektu umowy mieli możliwość skonsultowania jej treści. Wskazać jednak należy, iż powodom udzielono informacji (w niekompletny sposób), czym jest indeksacja. W realiach niniejszej sprawy powódowie uzyskali zniekształconą i niekompletną informację o sposobie indeksacji, pozostając w przekonaniu o prawdziwości i kompletności uzyskanej informacji. Bank nie wykazał aby okoliczności faktyczne w tym zakresie były odmienne.

Istotnym jest również, że pozwany nie zdołał dowieźć, aby wraz z wnioskiem powódowie otrzymali dokument: „Informacja dla Wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej”. W szczególności okoliczności tej nie dowodzi postanowienie umowne o zapoznaniu się podczas składania wniosku o kredyt, umowa została bowiem podpisana w dacie późniejszej aniżeli złożenie wniosku o udzielenie kredytu. Przedłożony dokument (k. 211-211v) stanowi załącznik do Komunikatu nr KO/DOZ-H/12/06 (k.202), brak jest dowodu, iż powódowie zapoznali się z treścią ww. informacji.

Przedstawienie informacji przez pracownika banku o możliwym wystąpieniu nieznacznych, na poziomie 15-20% wahań kursu walut franka szwajcarskiego (Sąd nie znalazł podstaw do kwestionowania wiarygodności zeznań powodów w tym zakresie) doprowadziło do zniekształcenia odbioru przez konsumenta informacji o rzeczywistym ryzyku długoterminowego zobowiązania, którego wysokość była zależna od kursu obcej waluty, jak też o braku górnego pułapu odpowiedzialności kredytobiorców w tym zakresie. Takiego przedstawienia przez pozwanego bank ryzyka walutowego nie można uznać za rzetelne przedstawienie informacji i zapoznanie się z rzeczywistym ryzykiem. Powódowie nie mieli możliwości podjęcia w pełni racjonalnej decyzji, przez co w okolicznościach niniejszej sprawy nie było wątpliwości, że kwestionowane postanowienia nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Pozwany wskazywał ponadto, iż powódka w dacie złożenia wniosku posiadała wykształcenie ekonomiczne. Wskazać należy, iż na ocenę (art. 385¹ § 1-4 k.c.), czy kwestionowane przez powodów w niniejszej sprawie postanowienia umowy i regulaminu stanowią niedozwolone postanowienia umowne nie ma wpływu wykształcenie powódki.

Powyższe ustalenia prowadzą również do wniosku, że kwestionowane postanowienia kształtują prawa i obowiązki powodów sprzecznie z dobrymi obyczajami. Klauzula generalna dobrych obyczajów nie jest rozumiana jednolicie.

Wedle części wypowiedzi jest to nakaz dokonania oceny poprzez normy obyczajowe, moralne, zachowania powszechnie akceptowane, zwyczajowe zasady uczciwego postępowania. Inne wypowiedzi odwołują się do postępowania jednostki w określonej dziedzinie z nawiązaniem do tradycyjnych elementów etyki, zasad lojalności, szacunku dla drugiego człowieka, a także do zachowania eliminującego wykorzystanie dezinformacji, niewiedzy, naiwności, czy niedoinformowania (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2010 r., sygn. akt I CSK 694/09). W niniejszej sprawie rozważania co do niejednoznacznego sformułowania kwestionowanych postanowień zachowują swą aktualność również co do uznania ich za kształtujące prawa i obowiązki konsumentów sprzecznie z dobrymi obyczajami. Powodowie poddani zostali bowiem dezinformacji przez pracownika banku, nie mieli możliwości wyjaśnienia wątpliwości nasuwających się po zapoznaniu z treścią umowy i regulaminu. Jednocześnie sama umowa i postanowienia regulaminu nie wyjaśniały mechanizmu indeksacji.

Rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza zaś nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków wynikających z umowy na jego niekorzyść, skutkującą niekorzystnym ukształtowaniem jego sytuacji ekonomicznej oraz jego nierzetelnym traktowaniem (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2006 r., I CK 297/05., z dnia 15 stycznia 2016 r., I CSK 125/15, OSNC - ZD 2017, Nr 1, poz. 9; z dnia 27 listopada 2015 r., I CSK 945/14; z dnia 30 września 2015 r., I CSK 800/14, i z dnia 29 sierpnia 2013 r., I CSK 660/12).

Przede wszystkim zakwestionowane przez powodów postanowienia umowy i regulaminu pozostawiają pozwanemu bankowi możliwość arbitralnego ukształtowania wysokości zobowiązania powodów, odwołują się bowiem do tabel ustalanych jednostronnie przez bank. Zważyć, przy tym trzeba, że taką możliwość wpływania w sposób dowolny na wysokość świadczenia kredytobiorcy w oparciu o postanowienia umowy i regulaminu bank miał dwukrotnie, tj. przy wypłacie kredytu, a następnie każdorazowo przy wyliczaniu rat kredytu. Ponadto, narzucone przez bank zobowiązanie powodów w takim kształcie powoduje, że powodowie ponoszą w żaden sposób nieograniczone ryzyko kursowe. Jednocześnie bank jest całkowicie pozbawiony takiego ryzyka. Tak ukształtowane zobowiązanie konsumentów narusza równorzędność stron (por. również wyrok Sądu Najwyższego z dnia z dnia 9 maja 2019 r. sygn. akt I CSK 242/18, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14 wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2019 r., IV CSK 309/18).

W świetle powyższych rozważań należało uznać, że stosownie do 385⁽¹⁾ k.p.c. postanowienia wskazane w § 2 ust. 2 i § 7 ust. 1 umowy o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 17 sierpnia 2007 r., zawartej z pozwanym Bankiem (...) S.A. w W. oraz § 8 ust. 3 regulaminu kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej, stanowią klauzule niedozwolone i w związku z tym nie wiążą powodów.

Zgodnie z art. 385¹ § 2 in fine k.c. strony są związane umową (w tym również regulaminem) w pozostałym zakresie. Istotnym pozostaje, że niedozwolone postanowienia umowne nie wiążą powodów w całości, a nie tylko w części powodującej abuzywność postanowienia. W tym miejscu wskazać należy na treść wyroku Trybunału Europejskiego z dnia 3 października 2019 r. w sprawie D. C -260/18. zgodnie z sentencją tego orzeczenia 1) artykuł 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie temu, aby sąd krajowy, po stwierdzeniu nieuczciwego charakteru niektórych warunków umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i oprocentowanego według stopy procentowej bezpośrednio powiązanej ze stopą międzybankową danej waluty, przyjął, zgodnie z prawem krajowym, że ta umowa nie może nadal obowiązywać bez takich warunków z tego powodu, że ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy; 2) artykuł 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że z jednej strony skutki dla sytuacji konsumenta wynikające z unieważnienia całości umowy, takie jak te, o których mowa w wyroku z dnia 30 kwietnia 2014 r., K. i K. R. (C-26/13, EU:C:2014:282), należy oceniać w świetle okoliczności istniejących lub możliwych do przewidzenia w chwili zaistnienia sporu, a z drugiej strony, do celów tej oceny decydująca jest wola wyrażona przez konsumenta w tym względzie; 3) artykuł 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie wypełnieniu luk w umowie, spowodowanych usunięciem z niej nieuczciwych warunków, które się w niej znajdowały, wyłącznie na podstawie przepisów krajowych o charakterze ogólnym, przewidujących, że skutki wyrażone w treści czynności prawnej są uzupełniane w szczególności

przez skutki wynikające z zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów, które nie stanowią przepisów dyspozytywnych lub przepisów mających zastosowanie, jeżeli strony umowy wyrażą na to zgodę; 4) artykuł 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie utrzymywaniu w umowie nieuczciwych warunków, jeżeli ich usunięcie prowadziłoby do unieważnienia tej umowy, a sąd stoi na stanowisku, że takie unieważnienie wywołałoby niekorzystne skutki dla konsumenta, gdyby ten ostatni nie wyraził zgody na takie utrzymanie w mocy. Uwzględnienie powództwa w niniejszej sprawie nie stoi w sprzeczności z treścią powyższego orzeczenia Trybunału bowiem powodowie w sposób jednoznaczny zaprezentowali swoje stanowisko do co utrzymania umowy.

Dodatkowo wskazać należy na treść orzeczeń, które zapadły przeciwko pozwanemu Bankowi (...) S.A. w W. przed Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów w zakresie postanowień umowy tożsamych z klauzulami objętymi pozwem w niniejszej sprawie. Wyrokiem z dnia 14 grudnia 2010 r. w sprawie XVII Amc 426/09 z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeciwko Bankowi (...) Spółce Akcyjnej w W. o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone Sąd ten uznał za niedozwolone i zakazał wykorzystywania w obrocie z konsumentami Bankowi (...) Spółce Akcyjnej w W. postanowień wzorca umowy o treści: a) "Kredyt jest indeksowany do CHF/USD/EUR, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF/USD/EUR według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy.", b) "W przypadku kredytu indeksowanego kursem waluty obcej kwota raty spłaty obliczona jest według kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w Banku na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych z dnia spłaty.",

Dla powyższej oceny abuzywności przedmiotowych postanowień umowy nie miały znaczenia późniejsze zmiany umowy i regulaminu. Zgodnie bowiem z treścią art. 385² k.c. oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny. Wątpliwości w tym zakresie zostały wyjaśnione z dniem 20 czerwca 2018 r., w którym Sąd Najwyższy podjął uchwałę, iż oceny, czy postanowienie umowne jest niedozwolone (art. 385¹ § 1 k.c.), dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy (OSA w Kat. i SO 2018/7-8/4, OSNC 2019/1/2, LEX nr 2504739, www.sn.pl, Biul.SN 2018/6/9, M.Pr.Bank. 2019/3/32, KSAG 2018/3/103, Palestra 2018/7-8/148, M.Prawn. 2019/3/160, Rzeczposp. PwB 2018/4/163, Rejent 2018/7/164). W uzasadnieniu uchwały Sąd Najwyższy rozważał, iż nawet uznanie pełnej odrębności przesłanek sprzeczności z dobrymi obyczajami oraz znaczącego naruszenia interesów konsumenta nie oznaczałoby, że art. 385² k.c. ma znaczenie rozstrzygające. W takim ujęciu ograniczenie hipotezy przepisu do oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami można tłumaczyć założeniem ustawodawcy, że przesłanka znacznego naruszenia interesów konsumenta ma niejako charakter czysto normatywny, decyduje oddziaływanie postanowienia na prawa i obowiązki konsumenta, a czynniki pozanormatywne, np. okoliczności zawarcia umowy, mają znaczenie jedynie dla oceny zgodności postanowienia z dobrymi obyczajami. Sąd Najwyższy uznał również, że można także uznać, że art. 385² k.c. powinien być wykładany rozszerzająco i stosowany również do oceny, czy postanowienie znacząco narusza interesy konsumenta (według stanu z chwili zawarcia umowy).

Dla rozstrzygnięcia nie miały również znaczenia zarzuty pozwanego, iż uwzględnienie powództwa spowoduje, że kredyt powodów stałby się swoistą hybrydą, kredytem w złotych polskich, jednakże oprocentowanym według stawki LIBOR, a nie WIBOR. Pozwany wskazywał, że roszczenie powodów jest oderwane od podstaw prawnych - powodowie pożyczili pieniądze we franku szwajcarskim, który miał inny kurs w dacie uruchomienia kredytu, a inny kurs w dacie złożenia pozwu. Pozwany argumentował również, że ewentualne uwzględnienie stanowiska powodów o występowaniu w umowie klauzul niedozwolonych powinno prowadzić do zastąpienia niedopuszczalnych postanowień innymi, powołując się na treść art. 65 k.c. oraz uzupełniająco na 354 § k.c. Zarzut ten nie mógł jednak zostać uwzględniony.

Obecnie w orzecznictwie jednolicie przyjęte jest, że rozważania poświęcone konieczności zapewnienia pozwanemu godziwego zysku i ocena negatywnych skutków usunięcia postanowień indeksacyjnych dla niego nie mają uzasadnienia przy wykładaniu skutków eliminacji nieuczciwych postanowień. Sankcje z art. 385⁽¹⁾ § 1 i 2 KC przewidziane są na korzyść konsumenta, a nie nieprawidłowo postępującego profesjonalisty i tak też powinny być interpretowane skutki niezwiązania nimi. Uznanie, że postanowienia określające zasady przeliczania kwoty

kretytu na walutę obcą są niedozwolonymi postanowieniami umownymi, oznacza, że zgodnie z art. 385⁽¹⁾ § 1 zd. 1 k.c., nie wiążą one powodów. Warunek umowny uznany za nieuczciwy należy co do zasady uznać za nigdy nieistniejący, tak by nie wywoływał on skutków wobec konsumenta. W związku z tym sądowe stwierdzenie nieuczciwego charakteru takiego warunku powinno mieć z reguły skutek w postaci przywrócenia sytuacji prawnej i faktycznej konsumenta, w jakiej znajdowałby się on w braku tego warunku. Wykluczone jest, aby sąd krajowy mógł zmieniać treść nieuczciwych warunków zawartych w umowach. Oznacza to, że nieuprawnione byłoby zastąpienie przez sąd postanowień niedozwolonych innymi, polegającymi np. na odwołaniu się do kursu walut stosowanego przez Narodowy Bank Polski. Możliwość takiej zmiany umowy przez sąd stałaby w sprzeczności z celami prewencyjnymi dyrektywy 93/13, gdyż przedsiębiorcy wiedzieliby, że nawet w razie zastosowania klauzuli niedozwolonej umowa zostanie skorygowana przez sąd w sposób możliwie najpełniej odpowiadający ich woli, a jednocześnie dopuszczalny w świetle przepisów o niedozwolonych postanowieniach umownych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2018 r. sygn. akt II CSK 632/17, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2019 r. sygn. akt I CSK 242/18 oraz powołane tam orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej: wyrok z 21 grudnia 2016 r. w połączonych sprawach C-154/15, C-307/15 i C-308/15, F. N. i in. przeciwko (...), pkt 61 – 62, wyrok z 26 marca 2019 r. w sprawach C 70/17 i C 179/17 (...) SA przeciwko A. S. (2) S. oraz (...) SA przeciwko A. M. i V. R., pkt 54).

Mając na uwadze wszystko powyższe Sąd orzekł jak w punkcie 1 wyroku.

O kosztach w punkcie 2 wyroku Sąd rozstrzygnął zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wyrażoną w art. 98 k.p.c. Jednocześnie na podstawie art. 108 k.p.c. szczegółowe wyliczenie kosztów Sąd pozostawił referendarzowi sądowemu.